

Uvádí: Toto číslo našeho periodika poněkud vybočuje z jeho tradiční obsahové náplně tím, že vychází jako sborník referátů z vědecké konference. Referáty byly předneseny na konferenci, která se konala ve dnech 7. a 8. prosince 1995 k Roku tolerance OSN a Dni lidských práv na téma „Tolerance, svoboda projevu a jejich meze“. Uspořádala ji pod záštitou rektora Univerzity Karlovy v Malé aule Karolina Právnická fakulta UK a České sdružení pro právní a sociální filosofii (IVR).

Konferenci se zúčastnili členové Univerzity Karlovy - Právnické, Filozofické a Teologické fakulty, zástupci několika ústavů AV ČR, profesori ze zahraničních univerzit, především z USA a Rakouska, a další hosté. I když konference se z větší části věnovala právním aspektům daného tématu, bylo přínosné, že se podařilo shromáždit k hlubší rozpravě o naléhavé otázce tolerance, intolerance a svobody projevu představitelů řady humanitních oborů a posoudit tak tyto otázky v širším pohledu filosofickém, politologickém, teologickém a etickém. Sotva bylo také možné opomenout problém tolerance a svobody projevu ve světle profesionálních a etických postulátů i právních záruk fungování demokratické žurnalistiky.

Rozpravu, která byla velmi obsažná, jsme z technických důvodů nemohli do sborníku zařadit. Máme-li zde alespoň stručně charakterizovat její tematické zaměření, týkala se v prvním dnu referátů P. Pitharta a Z. Pince a z nich pak otázky vztahu tolerance a morálního relativismu, tématu „majitelů jediné pravdy“ a možnosti vyústění soudobého relativismu do fundamentálně intolerantního postoje. Kritická stanoviska zazněla vůči pojetí státu jako instituce omezující se na neutralizaci násilí.

Určitou polemiku vyvolalo v dalším jednání připomenutí známých námitek E. Rádlů vůči demokracii jako tyranii většiny, proti níž stavěl nadřazenost spravedlnosti jako respektu k právům slabšího. Dnes již je příznačné omezování všemoci většiny zvýšenou ochranou práv jednotlivce a menšin.

Oba účastníci ze Spojených států Terrance Sandalow a Herman Schwarz vnesli do celkové diskuse kulturní pohled své země, jejíž právní řád obecně stanoví mnohem volnější meze svobody projevu, než jak je tomu ve většině evropských liberálních demokracií.

Při dalším jednání, zaměřeném již na užší, právní problematiku, se diskuse dotýkala např. otázky norem chování v odlišných kulturách, hodnocení ústavy z hlediska lidských práv jako práv přirozených (supraústavních) a odlišnosti v mezích svobody projevu (tolerance) u představitelů politických stran a státu.

